que m' ensenyessen tot lo Casino molt detalladament y 'm donguessen novas de tot, essent una de tantas que á la ruleta no s' admet mes que de quatre duros en or en amunt. Al tornarmen á l' Estació vaig reparar en los soldats qu' ab tot y esser sols 150 y de una tan microscopica nació, se donan l' importancia dels soldats de un Cessar. Los gendarmes portan un trajo que sembla copiat al dels municipals de peu de Barcelona cubrint igualment son cap ab un sombrero negre de tres picos. pero los d' infanteria portavan llevita y pantaló negre, ab vius y franja blava color de cel y polaynas.

Prompte deixant la població passá lo tren demunt un petit port mitj cegat qu' es l' unich que té 'l Principat pera fer son comers maritim ab Cette y Genova, y pera deixarhi caure l' ancora lo «yach» del Princep-hereu que tot sol forma la esquadra del Principat.

Roca-Bruna y Mentone poblacions bonicas, ab casetas com las de Vallcarca, abocadas al mar com la hermosa donzella que va á enmirallarshi, van desapareixer prompte á la meva vista y 'l soroll fet per lo carril al passar un petit rihuet me va fer adonar de que estava ja á Italia. Aixis era, en efecte, puig Vintimiglia aparexia al cim d' una elevada montanya.

SAVONA

Jo no sé si es sols aprensió meva, peró es lo cert qu' aixis que per primera vegada vaig entrar á Italia, me va semblar ja qu' era una nova vritat tot quan s' es escrit respecte á lo bonich y encisador del pays. Lo cel blau, veritable dosser d' aquellas hortas, d' aquells jardins may sense flors qu' adornan Sant Remo, Taggia, Rivaligure, Altenga y altres que fora ociós nomenar, convida verdaderament á fe d' aquell pais lo bresol de la poesia y de la música. Boscos enters formats per oliveras qual naixensa 'l temps ha oblidat ja, aquells dilatats canemars que tanta fama donan á Italia, las innumerables moreras que per tots los indrets se divisan, fan que la distancia de cinch horas en tren de Vintimiglia á Savona, passin com veritables minuts, puig la varietat de vistas, las isletas que hi ha al peu de la costa, las bahias encantadoras, las flors de mils colors, tot juntat als cantichs del mariners, al murmuri de las onas y á la vista de las hermosas piamontesas, se succeheix tan depresa com las vistas d' una llanterna magica.

Avans d' arrivar á Savona, varem rebre los viatjers la nova de que un fort ayguat habia trencat la linea entre Vado y dita capital, resultant d' aqui que tinguessem que fer un trasbordo en pesimas condicions y que no puguessem atrapar lo tren que va de Savona á Turin á las 4 y 20 de la tarde. Aquesta interrupció va fer que conegués á Savona, població de 20 mil ánimas situada al peu mateix del mar, pero l' incuria dels goberns sens dubte, ha fet que son bonich port no pugui servir per falta de limpiesa ni pera barcos de poch calat, puig la sorra acaba de cegarlo per complert. Moltas y bonas fabricas de porcellana, terrissa y de potassa conté la ciutat poch notable sino fossen las runas del magnifich palau de Julio II y la catedral qu' es bastant agradable á la vista.

No savent com passar la nit vaig anar al teatro nomenat «Politeama Savonense», ahont representaban en piamontés, llengua bastant comprensible als catalans que coneguin un poch lo francés. Res de particular tenia 'l teatro com tots los d' estiu fets alló que 's diu á cops de puny, y no era mes gran que 'l teatro de la Comedia de aquesta ciutat.

TURIN

Al demati següent vaig marxar cap á Turin. Lo tren desde Savona atravessa lo menos vint tunels fins arribar á Bra, mes allí comensa á trovarse ja 'l Po que va anguilejant per una plana que no 's deixa fins á Turin mateix. Lo Piamont fora aquesta gran planura, podém dir qu' es en extrem montanyós de manera qu' al arribar á la vista de Moncalieri, l' estació avans de Turin, las montanyas tornan ja á presentarse. A Moncalieri hi ha un magnifich palau propietat de la casa de Saboya, ahont lo ex-rey d' Espanya En Amadeo 1.er va estar per espay de quatre mesos apres haber abdicat la corona, no sortint d' allí mes que pera anar á Turin á presidir las festas que la ciutat li dedicava per la revinguda á sa patria.

Al mitj dia s' arriva á Turin, la ciutat qu' ab rahó anomenan la mes bonica d' Italia, lo punt de partida de la seva ciutat, y antigua cort dels reys de Cerdenya y duchs de Saboya. En 1416 l' Emperador Segimon va elevar lo comptat de Saboya á Ducat baig la soberania de Victor Amadeo. La monarquia sarda no passá á mans dels duchs de Saboya fins en temps de Victor Amadeo II que disgustat del gobern va abdi-

car en son fill Carlos Manel en 1730, qui regná gloriosament guanyant provincias que sos sucessors al impuls de la Republica francesa habian de perder. En efecte en 1810 lo regne de Cerdenya no s' estenia mes que 'n lo territori de l' illa d' aquest nom, ¡ res l' hi quedava en lo continent!

L' any 1815 se van tornar al rey de Cerdenya los seus Estats, y 'l que fins allavoras habia sigut un regne reaccionari, va compendre millor sos interesos y alsá la bandera de la llibertat posantse al devant del moviment revolucionari d' Italia. D' allavors son las guerras ab los austriachs y en va en 1849 Carles Albert va intentar sostenirse en la Lombardia per la causa de l' unitat, puig las derrotas de Custozza y Novara 'l van fer abdicar en son fill Victor Manel II que completá los desitjos de son poble.

Avuy l' Italia es una, mes no satisfeta encara, puig lo partit de l' *irredenta* trova germans que vihuen subyugats per lo ceptre d' En Francesch Joseph 1.er y altres com lo Cantó del Tessino per l' autoritat de Berna. Del ducat de Saboya y 'l comptat de Niça sembla que per ara no s' en recordan.

Turin presenta un magnifich cop de vista al viatjer qu' hi arriba, puig al baixar del tren en la espayosa estació, 's trova en la plaça d' aquest nom adornada ab un jardí á l' inglesa del centre del qual se alsa un gran joch d' aygua.

La població d' avuy está construida damunt l' antiga *Augusta Taurinorum,* ab tot se te que distingir entre la ciutat moderna y la que encara conserva restos del temps en que hi dominaren los ostrogoths. La part antiga separada de la nova per las plaças de Sant Carles y del Castell no ofereix res de particular; peró si aquesta que justament es digna dels elogis que tothom ne prodiga.

A Turin no trovareu una plaça per petita que sigui sense que l' adorni una estatua. La plaça Cavour ahont hi ha un rich monument en marbre de Carrara alsat á la memoria del distingit piamontés, per l' Ajuntament de la ciutat que 'l vejé naixer, crida deseguit l' atenció.

En la plaça de Sant Carles hi ha l' estatua ecuestre de Manel-Filibert duch de Saboya, 'l vencedor de Sant Quintin. L' estatua es de bronze y deguda á Marochetti, francés de nació. Figura l' entrada del Duch victoriós en la ciutat en lo precis moment en que pera anunciar al poble mellor la pau ja existenta, prova d' envaynar l' espasa lo que li dificulta lo caball

que s' encabrita. En lo sócal igualment de bronzo s' hi representan en sas quatre caras, los comptats de Aosta y Nica, lo principat del Piamont y 'l ducat de Saboya.

Frente á la derruida ciutadela de la que 's conservan sols los quartels y la porta antigua, hi ha l' estátua del defensor de Turin l' inmortal Pietro Micca, també en bronzo y deguda al celebre Cassano. Lo defensor de la Ciutadela esta en actitut de posar foch, ab la metxa encesa, al polvorí, acte d' abnegació que lliurá á sa patria de l' opresió estranjera.

Lo duch de Carignan que tan se va distingir en la batalla de Novara ahont una bala austriaca li va matar lo caball, te un monument en la plaça d' aquest nom que fou fet á expensas del seu germá 'n Victor Manel II. Lo duch está baixant de caball tenint ja un peu á terra mentres aquest ab lo coll estirat y semblant talment veurel espernegar, va acabantse. En lo sócol hi ha diferents relleus alusius á la batalla y en un dels costats s' hi llegeix lo següent: «*Va sapiguer venjar ab valor est afront de la fortuna.*»

Son dignes de visitarse lo *palau Madama* construit en 1416 y qual fatxadà si be en petit te molta semblança á la del Palau real de Madrit que dona al Arch de l' Armeria; lo palau de la Cisterna, lloch ahont nasqué y morí la virtuosa Victoria esposa de 'n Amadeo I, situat entre'ls carrers de Carles Albert y de Sant Domingo; la ex-embaixada de França antich palau de Birago de Borgaro y la catedral dedicada á Sant Joan que si be es petita, sa bonica arquitectura convida á visitarla y buscar entre las sepulturas que l' adornan la del celebre Leyssel, Arcabisbe que fou de Turin y avans Bisbe de Marsella.

Las iglesias son numerosas puig passan segons me van dir de cent, pero sols son un poch renombradas, Santa Cristina, Sant Carles Borromeo, la Trinitat, sens dubte la millor, y Sant Felip Neri que li va ben aprop. La iglesieta del *Santo Sudario* está unida com la catedral al palau dels reys y en ella s' hi conserva dins una riquisima escaparata lo llançol ab que fou embolicat lo cos de Jesucrist al esser enterrat.

Lo visitar 'l Santo Sudario, porta per la má á ocuparnos una miqueta del palau real, ó mellor del que fou lo palau dels reys del Piamont. Aquest es petit pero molt notable. S' hi puja per medi d' una escalinata que va dividintse en dos al primer replá, tota de marbre Carrara adornada de cuadros dels mellors mestres de l' escola piamontesa. Las salas van se-

guint per aquest ordre; primerament be una molt gran fins á la que pot lo poble arribar, després una sala ahont hi están los empleats de la real casa, segueixen la sala dels vasos etruscos, colecció formada per Carlos Albert, la cambra de la Czarina perque hi ha una arcoba ahont hi dormí l' emperatriu de Russia quant aná fa alguns anys á visitar lo rey de Cerdenya Victor Manel; la sala dels consells de ministres, la sala del trono ahont aquest s' hi conserva y es per cert en extrem modest puig hi ha casas particulars qu' usan mellors cadiras. En aquesta sala Victor Manel rebé á la diputació toscana quan va votar sa annexió á la Cerdenya. Després segueix la sala destinada á recepcions particulars é íntimas dels reys, la destinada á esmorsar, la dels retratos, en un dels que vaig veure la familia de 'n Carlos IV d' Espanya, puig hi habia 'n Fernando VII, en Carlos y la María Isabel esposa que fou del rey Francisco I de Napols, retratos aquets de quan tenian ditas personas de sis á set anys: ve luego la sala menjador, la capelleta y la sala de ball ab una llarga fila de columnas de marbre de Carrara totas d' una pessa. Això en lo primer pis, puig que 'n los baixos hi ha las habitacions de la reyna que son reservadas. Lo jardí del palau tots los dias festius es publich de onze á tres de la tarde y es lo lloch predilecte de la bona societat turinesa que hi concorre á escoltar las armoniosas sonatas d' una musica militar.

Ademés del teatre qu' es digna obra del compte Alfieri y veritable patró del de Napols, mereix una particular visita l' Universitat. Es aquesta notable y especialment lo claustre per ahont s' hi entra fet tot á archs á dos pisos y quinas parets están plenas de relleus é incrustacions. La Biblioteca junta al mateix edifici, conté preciosos manuscrits dels hereus y personatjes distingits de la casa de Savoya, y especialment tothom se fixa en los rarísims manuscrits obra del inmortal Ciceron. Aquestos son en sa major part cartas á la seva muller publicadas ja quasi-be totas.

Lo museu egipci es igualment mereixedor d' una visita puig format per en Devretti consul de França en Egipte pera destinarlo al Louvre, va comprarlo lo gobern sardo y ab justicia crida l' atenció dels inteligents y dels que com qui aquestas ratllas escriu, son profans en bellas arts. Las estátuas de Tutmosis I, y II, Amenofis II conegut per Memnón, la de Ramsés IV ó sigui 'n Sesostris la mellor estátua egipcia que

's coneix, la colosal de 'n Osymandias, los quadros, utensilis de cuyna y d' agricultura, armas, momias, manuscrits y mil altras cosas en las que sols de passada vaig poguer fixarme, fan que junt ab lo quadro cronologich de mes de 100 reys anterior á la decima octava dinastía, se consideri aquest museu com lo quart mes complert en son género, puig sols l' avansan los de Londres, París y Berlin.

Si per un moment deixém la ciutat y aném á paseijarnos per las voreras com cap poéticas del Pó, y estenem la vista ja sobre la inmensa planura que per un cantó s' abarca, ja sobre las montanyas que mitj enrotllan á Turin, lo primer que cridará nostra atenció será l' iglesia de Superga feta construir al cim d' una montanya per Victor Amadeo I en 1706 en conmemoració á haver los francesos alsat lo seti que tenian posat á Turin. En aquesta iglesia descansan las mortals despullas dels reys del Piamont essent l' ultim qu' hi ha sigut enterrat en Carlos Albert ja que 'n Victor Manel II per ara descansa á Roma en lo Panteó.

Mes á la vora del riu hi ha 'l paseig al que dona nom lo *Castello del Valentino* punt de reunió de tots los que surten á paseijar los diumenjes á la tarde. Un xich mes lluny se divisa 'l palau Stupinis lloch de reunió pera las casseras reals.

Poch temps vaig tenir veritablement, pera visitar Turin, mes ab tot crech haverne donat una idea bon xich estensa de lo mes principal. Turin es una ciutat de la que al despedirmen pera marxar á Ginebra, ho feya ab lo mateix sentiment ab que 's veu perdrers de vista l' alta agulla del poblet que 'ns ha vist neixer quan per primera vegada un se 'n allunya.

LO MONT-CENIS—GINEBRA

Al eixir de Turin altra vegada 's presenta á la vista aquella rica planura de que avans he parlat, més es pera deixarla ben promte, puig los Alps se van acostant, no parant fins á estrenyer lo ferro-carril en un petit espay de terreno.

Los Alps han tingut cent autors que 'ls han descrit, y alguns d' ells com haig pogut fulleijarlos creya tenir una idea un bon xich complerta de lo que son aquellas altas crestas ahont Annibal hi va perdrer un ull y Napoleon I la flor y nata de son exercit. Totas las descripcions que 's fan d' un lloch

qualsevol poden esplicar d' un modo ben fet la cosa que 's descriu, mes quan se tracta de fer ab la ploma relació exacta de llochs ahont la naturalesa es l' única que deu pintarse, allavors la descripció no pòt esser may verídica y 'ls colors sempre serán poch vius. Això 'm passa al tenir qu' ocuparme d' aquesta barrera en quals cims los nubols se confonen eternament ab la neu, y 'l soroll de mils cascatas de corrent crestallina ab l' oretg tempestuós que travesa entre pins y abets produheixen sòns d' una armonía sublim per l' estranya.

Portant los Alps sempre á má dreta, s' arriva á Sussa, ciutat de 3000 habitants cap de Bisbat y que res te de notable com no sigui sa situació topográfica, puig está al repeu mateix d' aquellas montanyas altíssimas qual mes gran entre totas las dels voltants es lo Mont-Cenís. A la boca del tunel obert en lo cor d' eixa montanya, no tarda en arrivarshi, puig aprés d' Sussa l' *exprés* sols s' atura en l' última estació italiana, en Bardoneche situada á cinquanta metros d' aquell.

Lo tunel del Mont-Cenis, obert á la vegada per França y la Italia fa pochs anys, ab l' ajuda de poderosas máquinas y al ensemps de la brujula, pera seguir una mateixa direcció, té á l' entrada quatre oberturas á má dreta que donan á unas vertents de la mateixa montanya, pero passadas aquestas, lo tren puja una rapidíssima pendent, que no pert quasi-be fins al esser al descubert en la frontera francesa. Dins del tunel á cada hectometro hi ha una petita casilla per habitarhi un guarda que 's renova molt sovint.

Lo tren ab que jo anava qu' era l' *exprés* qus surt de Turin á las 9 en punt del matí, va tardar en recorrer tan gran tunel, vinticinch minuts, lo que es ja un regular ratet d' estar desota terra.

La pendent qu' hi he fet notar fa, lo tunel, dona orígen á una baixada rapidíssima aixís que se surt á la claror del dia pera anar á parar á Modana, primera estació francesa, per lo que lo tren marxa ab tota calma y ab tots los frés, per una línea serpentejada.

Allavors lo tren atravessa la Savoya que fins l' any 1860 fou italiana, y passa per una porció de poblets que semblan ab sas casas de fusta, veritables reproduccions d' aquellas cosetas que venan en las quincallerías ab sos balconets pintats de vert y de vermell sas teuladas. Alló es encantador y sols respira aquella dolça tranquilitat patriarcal de que 'ns parlan al-

gunas historias, puig verdaderament ja sembla que aquellas casetas que mitg amagan los abets y 'ls pinars, tinguin d' esser las vivendas dels pobres saboyarts que recorrent lo mon ab una marmota, van captant un rosegonet de pa.

Després de cambiar de tren en Culoz pera anar á Ginebra, s' arriba á Bellegarde, ultima estació francesa, lloch ahont hi ha l' Aduana mes escrupulosa qu' haig vist, puig fins me van escorcollá, al tornar de Suissa, las butxacas de l' ermilla, per si portaba algun rellotje.

A las set de la tarde era ja á Ginebra, la ciutat hospitalaria refugi dels proscrits politichs de totas las nacions, la patria de reformadors tan grans com Calvino y filosóps com Joan Jaume Rousseau. Lo sol comensaba allavoras á estendrer sos ultims raigs demunt las tranquilas onas del llach Leman y 'ls encrespats pichs de glas del Mont Blanch que vetlla per Ginebra á l' altura de 4,785 metros sobre 'l nivell del mar.

Lo cantó de Ginebra independent fins á l' any 1815 en que voluntariament va entrar en la Confederació Suissa, es pot dirse l' unich que no es del tot montanyós puig per lo cantó de França s' hi trovan bonicas praderías y planas ahont pasturan centenars de vacas y caballs de magnifica planta.

Lo primer que visita tot estranger al arrivar á Ginebra, es l' illeta de Rousseau, situada quasibé en lo bell mitg del Ródano y ahont si entra ab l' ajuda d' un pont en forma d' angul. En aquest lloch que es sols com tres vegadas l' illeta que tenim aquí en lo Parch, té en lo centre l' estátua de tan gran filosóp, vestit en trajo romá y ab actitut d' escriurer lo «Contracte social,» obra escultórica aquella del célebre Pradier.

La població nova es en extrem bonica y especialment la situada en los alrededors del Ateneo ginebrí y jardí botanich. Alli hi ha la capella russa, edifici quadrat ab las cúpulas de bronzo daurat y d' un gust que no pot tenir millora. Com á iglesia católica cal nomenar la del Sagrat Cor, aprés la catedral dedicada á Sant Pere, edifici del segle VIII ab un cor quals cadiras son de l' época del renaixement; peró lo que sens dubte será lo millor de Ginebra al esser acabat del tot, será lo teatre que prop del Museo Rath s' está construint.

Com á bibliotecas Ginebra no te qu' envejar res á ningú, puig la té completíssima passant de 80 mil volums los que conté. Fou fundada per Calvino y junt ab la Academia ahont s' ensenyan tots los rams del saber humá donan una bona

mostra de la marxa progresiva que Ginebra segueix en lo referent á la cultura é instrucció que deurian esser las dos únicas armas que tindrian de esgrimir los pobles.

Com á llochs de recreo, ademés del jardí botanich, te Ginebra lo Jardí inglés, situat al peu mateix del llach, y un petit *square* ahont s' hi alsa lo monument que 'n dihuen nacional. Allí hi ha en lo centre dugas estátuas colosals, que representan á la Suissa en l' acte d' abraçar la població de Ginebra quan ha votat la seva anexió á la Confederació helvética. Las estátuas son de bronzo y en lo zocal s' hi llegeixen diferentas inscripcions alusivas al fet conmemorat.

Quant vaig dexar Ginebra 'ls dos dias d' haverla tan rapidament recorreguda me semblá que verdaderament una ciutat com aquella tan lliure, podia sols esser la patria del autor de l' *Emili*, puig may en pobles atrassats ahont naturalment per aquest sol fet, hi regni lo despotisme y la opressió, poden surtirne grans homes. Lo ser humá en una nació absolutista si be te inteligencia, es com l' aucellet que tenint bonicas alas, acostumat á la gabia no sab fer us d' aquest dó que Deu li ha dat.

Fins á la vista, disposi de son atent amich que l' estima S. S.

JOAN MALUQUER VILADOT.

DE GIRONA Á PERPINYÁ

(Primer premi de prosa en lo certámen de Sans.)

I

Era, si mal no 'm recorda, lo dia 2 de Novembre del any del Senyor 1877.

Las quatre de la tarde havían tocat poch feya en los campanars de la ciutat de Girona, quant á sa estació arribava, vomitantne fum de sa locomotora, lo tren sortit de Barcelona; descarregant munió de gent de tota classe y mena en mitx de la cridória qu' en tals cassos s' orígina. Atrets per lo reclam de las firas que per la festa de S. Narcís, benaventurat patró de la invicta ciutat, se celebravan, los forasters acudían en major número del acostumat, pagesos la major part dels pobles dels encontorns, que, no haventse mogut may del cau, miran embadalits qualsevol cosa que 's presente á sa vista.

No pretench ocuparme d' aquets últims; per lo tant los deixarém dirigirse á la ciutat com á remat de ovellas sortint del corral y, si vostés m' ho permeten, nos quedarém ab uns pochs al sortir de la estació, dessota un tinglado rónech (qu' es lo calificatiu que millor li escau) y allí es ahont hi havía, en lo temps á que 'm referesch, las diligencias que anavan á Perpinyá.

Mentres carregan los equipatjes y fardos en la que va á sortir, va un empleat ab una grossa llista cridant als que ja tenían presos los puestos anticipadament.

—Magin Prat.

—Servidor.

—¿Vosté té una *place* [1] de cupé?

—La de la dreta. Ja l' he pagada á Barcelona y en bona moneda.

—Está bé, home, está bé. Ningú li diu pas que fassi moneda falsa! Jules Desplats! Jules Desplats! *Est-ce* que no ha *pas* vingut? ¡Y té una *place* de cupé *arrètada*. Mr. Desplats! repeteix cridant més.

—Deu ser un francés que venía ab nosaltres, diu un; sí, está prenent no sé qué en lo restaurant. Aquestos gabatxos no poden estar un instant sense donar torment á las barras.

—José Bonet! Quatre *places* d' interior. Vostés tenen la rotonda. ¿Veyám? Molt bé. Emilio Morros! Vosté á la banqueta? Bé, ja poden anar pujant. ¿Está ja, *conducteur?*

—Tot seguit. Cal despatxarvos, sentiu? crida 'l majoral als que lligan los fardos. Si us deixessin fer no *finiriam* may de sortir. Tira aquesta corda!

—*Bougré!* No sembla sino que sigas l' amo!

—*Mais* si vinch ja 't faré obehir.

—*Tu l'as dit.*

A n' aquí 's dirigeixen mútuament unas quantas paraulas de las que no 's troban en cap diccionari, no obstant y ser usadas molt frecuentment per homes d' aquesta classe, y que, llensadas al ayre, no 's poden classificar de música celestial perque menos de celestial crech que de tot tenen.

Es d' advertir que no surtía diligencia en la que no hi hagués la seva corresponent baralla entre 'l majoral y demés.

—*Allons, allons! vite!* que 'l temps passa, diu l' empleat. *Mr. Desplats! qué diable faites vous?*

—*On y va, on y va!* crida 'l francés ab la boca plena, sortint corrent del restaurant y dirigintse al cupé. *Vous pouvez marcher quand il vous plaira.*

—Ja hi son *tous?* crida l' empleat. Anem, *en route.*

Lo majoral fa petá 'l fuet. La diligencia va á arrancar.

—Alto, espereume! crida una veu esquerdada, sortint per entre un munt de farcells y cistellas que avansan en direcció al cotxe y hauría semblat caminessin sols á no ser per unas descomunals sabatas que servían de base á n' aquest feixuch monument d' *ordre descompost* y que deixavan endevinar que

1 Las paraulas francesas ó *patois* las posém sub-ratllades deixant á la intel-ligencia del lector sa justa pronunciació.

detrás s' hi amagava una menestrala d' aquellas que poden dormir dretas, tal esplanada tenen per peus.

—Qué no hi há puesto?

Si fait. Resten encara una *place* de cupé y dos á la banqueta *pour choisir*. Ahont voleu anar?

—A Perpinyá, respon la interpelada comensant á traure 'l nas per entre 'ls farcells que deposita á terra; á Perpinyá. Jo no faig com aquestas que 'n diuhen viatjar d' anar á Camallera, á Cassá ó á Figueras. Jo no 'm moch may pero un cop que faig un viatje vaig lluny. Ho faig com cal.

—*Mais* quí *vous* pregunta axó? Quína *place* voleu? La del cupé ó las de la banqueta?

—Qu' es axó de la banqueta?

—Son las *places* del costat del senyor.

—Allá dalt? ¿qué m' ha pres per gat pera enfilarmhi?

—Aquí té la escala.

—No, no; no veu que sò una senyora y que pujant... Prench l' altre, prench l' altre.

—Lo cupé? está bé. Costa deu pessetas.

—Ahont va ara? Fugi d' aquí! Que 's pensa 'ls robo 'ls diners? Diguim l' últim, diguim l' últim.

—Senyora, axó no es com qui compra peras ..

—Bé, no 'm fará cap rebaixa?

—No pot ser. Si 'l vol cal dirho *de suite* perque estém *en retart*.

—Tinga, me 'l quedaré. ¡Si no hi ha més remey! Aquest bon oncle va tenir l' ocurrencia de morirse á Perpinyá y, está clar, tinch d' anarhi per precisió. Perque ha de saber que m' ha feta hereva.

—Bé, á mí que 'm conta! Munti.

—Ay! Ajudim á pujar sino no podría. D' ensá que 'm van obrir la font, estich tota defallida.

—*Ça y est*, diu l' empleat aixugantse la suor que ab tot y ser en Novembre li ha arrencat l' esfors de sostenir tan descomunal pes; perque es de advertir de pas que la senyora en qüestió, no obstant y la font, era molt favorescuda per la naturalesa, tenint totas las parts del seu cos tan desarrolladas en proporció com los peus, que ja coneixém.—Ah! lo seu nom?

—Mónica Cumellas, pera servirlo.

—Ja pot seure. Poseu aquestas cistellas á la vaca.

—No, axó es meu, no vull deixarho.

—No pot pas durlas al cupé.

—¡Oh! es que las necessito. Ahont va á parar? Hi porto tot lo meu; menjar y altres cosas.

—Al cupé no hi cap. Té d' anar ab l' equipatje. Té, noy; prou fem de pendrerla á vosté que quasi caldria que pagués doble *place*.

—Es ben poch amable vosté ab las senyoras.

—Anem, acabi d' entrar, si no la deixém.

—¡Malagradós! va murmurant la senyora Mónica mentres busca l' assiento que li pertoca.

—Fassis un xich enllá, si es servit, diu al senyor Magí, que axís me quedaré en lo recó.

—Moltas gracias! No pot ser. Jo tinch aquest puesto reservat pera mí, fa dias. Lo de vosté es al mitx.

—Uy! Vaya un altre! ¿Y vosté tampoch vol móurers? diu dirigintse al francés.

—*Qué voulez vous?*

—Eh? Posis aquí y jo passaré allá, respon signantli 'l recó.

—*Ah! bon! par exemple!*

—Que diu? Y no 's mou!...

—Ah! entrareu d' un cop? crida l' empleat rabiant al temps de pitjarla endins y tancar ab forsa la portella; lo que fa que la senyora Mónica perdent l' equilibri cayga assentada de plé sobre las camas del senyor Magí qu' es lo quí més aprop tenía.

—Ay! eyclamá aquest.

—*Allez, conducteur.*

Lo majoral fuetejá 'ls caballs y la diligencia arrencá ofegant ab lo soroll dels cascabells, los crits de la indignada senyora Mónica y las queixas del pacient senyor Magí.

Necessitat obliga, diu un adagi. Axís passá ab la senyora Mónica que tingué de seure en lo lloch del mitx y acontentarsen á falta d' altre. Inútil es dir, que per xó no pará d' esclamarse contra l' empleat, lo majoral, los passatjers, los francesos y 'l gobern que tals cosas tolera. La diligencia havía atravessat mitx Girona y estava parada en lo carrer de Ciutadans qu' encara ella resava sa lletanía.

—Aquest descaro, aquesta falta de principis! tot axó han dit aquells cap-calents que van fer la revolució! La vergonya s' ha perdut avuy dia! Quí s' hauría atrevit avans á posarme la má ahont me l' ha posada aquest desvergonyit?

—Pero, dona, calli; s' atreveix á dir lo senyor Magí, lo passat, passat.

—Vosté 'ls defensa? Deu esser dels seus. Está clar, aquest mal está tan estés avuy dia... Senyora Pepa! senyora Pepa! crida la senyora Mónica aixecantse y trayent lo cap per la finestreta. Vol alguna cosa?

—Y aixó que se 'n vá?

—De la llengua, murmura entre dents lo senyor Magí.

—Sí, ja ho veu: un viatje.

—Ahont vá, ahont vá?

—A recullir una herencia d' un oncle que se m' ha mort á Perpinyá.

—Y té rahó! Ara me 'n adono que porta dol! Filla, l' acompanyo en lo sentiment. Axís vá 'l mon; tot vé sense avisar. Axís me vá sortir dias passats un ull de poll Vegi! jo que no 'n tenía cap! No hi há més que resignarse.

—Ja procuro ferho. La veritat es que jo no l' havía vist may á n' aquest oncle, pero l' estimava molt. L' he plorat! Pero es lo que jo 'm dich: qué 'n trauré de desesperarme si tampoch pot ressucitar! Anem á recullir la herencia.

—Y es grossa, es grossa?

—Jo li diré...

A n' aquí estavan de la conversació quan ja despatxada la diligencia, arrenca de nou deixant á la senyora Mónica ab la paraula en la boca y fent tentinas, tenint de nou que recorre al aussili de D. Magí pera no tornar á caure.

—Veu lo que li deya? Y axó son modos? No sabían avisar que arrencavan? Deixarme á mitja oració! Si hagués estat una cosa que 'm convingués també haurían fet lo mateix. Y ha vist, senyor...? Com se diu vosté y dispensim?

—Magí Prat.

—Ha vist, senyor Magí, que trapassera es la senyora Pepa? Ja no tindría de ser dona! Volía saber si era molt grossa la herencia. Ves quí li mana ficarse en lo que no li demanan! Que l' he cridada per ventura? No es cert?

—Vegi! jo 'm creya que sí.

—No senyor. Oh! y jo que sò tan enemiga d' enrahonar! No sé que 'ls hi faría á n' aquestas qu' en prenent las cartas están horas enteras, dali que dali, apurant la paciencia del que las escolta.

—Ja té rahó que li sobra, diu D. Magí posantse bé en son

assiento y apoyant lo cap en los coixins com si volgués adormirse.

—No es per xó que siga cap secret lo de la herencia, perque al fí y al compte es la cosa més natural del mon. Aquest oncle era cosí de la meva mare y ja, quan joves, tenían de casarse. Sembla qu' ell estava enamorat, pero alló, lo que son las cosas, tot de repent ell va tenir de fer un viatje y mentre era fora fan casar per forsa á la meva mare. Ne vol de gresca quan ell va tornar? Ma mare prou volía arreglarho. Li jurava qu' en enviudant ell fora 'l preferit; que tingués espera; pero no hi va valer. Al cap de uns quants dias, en los que hi va haber molt tripijoch, segons sembla, fuig l' oncle á Fransa y s' estableix á Perpinyá. Als pochs mesos vaig naixer jo.

—Ni may que hagués succehit, pensa D. Magí.

—Y que, per més senyas, diuhen tots los que l' han conegut que sò lo retrato pastat d' aquest oncle. Mort lo meu pare á n' aquest entremitx.

—Y la mare no va morir?

—Sí, trobantse á Perpinyá, á casa 'l tio. Va ser un voler de Deu que anés á finir allí sa vida. L' oncle va quedar solter y ara, com era d' esperar, m' ha fet hereva. Y que sembla que havía fet fortuna útimament! Malas llenguas diuhen si fent lo contrabando...

—*Il n' y a pas moyen de dormir avec ce bavardage.*

—Eh? Qué rondina aquest gabatxot? Siga com siga, los pinyons ell los tenía y jo no 'ls dexaré perdrer. No faig bé, senyor Magí? Digui. Eh? S' ha adormit!

En efecte, 'l aenyor Magí, cansat de la xarrameca de la senyora Mónica, havía adoptat lo recurs únich de ferse l' adormit, roncant d' un modo suficient á ferho creurer. Veyent la senyora Mónica que era inútil seguir enrahonant, tancá la boca ab prou sentiment del seu cor y encara que á ratos probava de mourers pera despertar á son company de viatje, lo senyor Magí, ab estóica paciencia, feya l' orni y roncava més y més fort.

II

—Si voleu sopar, aquí hi há la fonda, vingué á dir un mosso d' ella al pararse la diligencia en la Rambla de Figueras. Tant bon punt ho havía dit ja pujava 'l francés escala

amunt á entaularse. Don Magí, mogut com per un resort; se despertá també á lo millor del seu son y deixá sola á la senyora Mónica que exigía del majoral li baxés los cistells, perque en ells hi duya 'l sopar. Negantse aquest rodonament á ferho y vistas las bonas y las malas, no tingué més remey que pujar á la fonda, entrant quan ja tots estavan entaulats y sentantse al bell costat del pacient D. Magí, que estava bebent en quell moment y qui al véurerla no pogué contenir una ganyota de disgust, que 'l feu escanyarse, tenintse d' alsar de taula y estar tossint més de cinch minuts en un extrém del menjador.

—Al instant torném á *partir*, crida 'l majoral, perque cal recobrar lo temps perdut.

—Oh! no vagi depressa qu' ara tot just m' assento, diu la senyora Mónica.

—Axó no hi fa pas res; qui no siga al cotxe *resta* en terra. *Voilà tout.*

—Ho veurém. Jo tinch pagat fins á Perpinyá y m' hi durán.

—No pas si tarda. Ja per vos hem perdut mitxa hora en sortint de Girona y no vull que m' *arribé* com la setmana *derniera* que 'm van multar perque vaig *mancá* 'l tren de Perpinyá.

—¿Qu' es axó?

—Pollastre rostit.

—D' axó 'n diuhen pollastre? No diré jo que 'ls ossos no ho sigan, perque no veig altre cosa.

—Vosté es l' última de pendre, 'ls demés ja han triat.

—Axó no es una rahò, portin més. ¡Vaya una sortida! Los altres han triat! Per ventura no pago jo com los demés perque no 'm serveixin igual?

—Dona, prengui un' altre cosa y enllesteixi sino ho perdrá tot.

—Al cotxe, senyors, crida 'l majoral tornant á entrar al menjador. Al cotxe, que aném á *partir*.

—¿Qué son aixó?

—Menuts de gallina.

—¡Y tal menuts que ni 's veuhen!

—Que no voleu venir? crida 'l majoral á la senyora Mónica qu' es l' única que queda al menjador.

—Esperi un moment. No he sopat encara.

—No espero pas, si no voleu venir vos deixo en terra, diu tot baixant la escala.

—No es lo primer cop que ho fa, diu la criada de la fonda, vágissen, creguim.

—¡Y aixó es modo de tractá á la gent?

—¡Cuyti, si no 's queda, crida 'l criat de baix l' escala, cuyti, que van á marxar!

—Ja baixo; ja baixo; ¿quant dech?

—Tres pessetas y bon profit.

—Tres pessetas y no he tastat res? Axó es robar.

—Tinga compte com parla!

—¡Cuyti! com cent dimonis! repeteix lo criat.

—Aquí las té. Pot dar gracias á n' aixó que si no ho veuriam ¡Vaya una estafa! rondina tot baixant la escala la atribulada senyora Mónica.

Per sort seva la portella del cupé estava oberta y tingué lo temps precís d' entrarhi com qui diu volant, sino la deixan.

—¡Ay! aturis, majoral, crida la senyora Mónica, s' han deixat al senyor Magí!

Inútil es dir que sos crits foren prédica en desert. Sols lo francés refunfunyá entre dents algunas paraulas, que no debían ser molt dolsas segons la cara que hi posava Es d' advertir que 'l senyor Magí havía sortit un dels primers de la fonda y se 'n havía pujat á un dels puestos vacants de la banqueta, preferint perdre 'l cupé á tenirlo en la inaguantable companyía de la senyora Mónica, qui no tenint á qui mortificar, perque 'l francés no responía á sas esclamacions, tingué de cloure la boca per segon cop ben á disgust seu. Pero no havía passat mitx' hora que ja tornava á bellugarse y á gemegar ab més forsa que may.

—*Mais, restez done tranquille, sapristi!* digué ab rábia 'l francés no poguentse contenir.

—¿Tranquila? Tranquila? Vosté será 'l tranquil! Es á dir, jo ho fora si no 'm queixés. Ferme pagar tres pessetas y donarme veneno. ¡Y d' aixó 'n diuhen fondas! ¡Ay, ay! No sé 'l que 'm sento. Majoral! Conductor! Parin un moment! Parin, per favor!

—Sí, en aixó pensava, respon lo majoral pegant latigasso als caballs que emprengueren lo trot ab més ánimo.

—Per Deu, parin, que 'm convé!

—Ja pararém á la Junquera.

—Descriure l' alborot que 's promogué durant l' hora que tardaren encara en arribarhi, es punt ménos que impossible.

A més del soroll de la diligencia, que no es poch; lo del acompassat del trot dels caballs, que també es bastant divertit; lo dels cascabells, cops de fuet y crits del conductor, que sols bastarían á amohinar al més pintat; s' hi juntá l' escándol del cupé armat qer la senyora Mónica y lo francés, que materialment semblava que 's matessin, fent lo mateix efecte que si hi hagués tancats una dotzena de gossos rabiosos. Tant es aixís que ningú en la diligencia pogué cloure l' ull per més bona manya que 's donés en intentarho.

—De bona m' he escapat, pensava 'l senyor Magí fregantse las mans d' alegría; si no 'm moch, trech ben bé la grossa!

Com tot en lo mon té fí, també 'n tingué aquest tripijoch. A mitxa nit arribaren á la Junquerra y mentres mudavan lo tiro sortí com una fúria la senyora Mónica, pero contra lo qu' era d' esperar, no se sentí sa veu en un bon rato, ni se la vegé fins á tant que la diligencia torná á posarse en marxa.

De la Junquera al Perthus es poca la distancia y 's passá sens contratemps de cap especie. Al arribarhi feren baixar los passatgers com era la costum y mentre esperavan en lo barracon que 'n deyan Aduana que descarreguessen los equipatjes, los feren presentar los passaports.

—Oh, jo no 'n porto, digué la senyora Mónica al gendarme.

—*Et pourquoi pas?*

—Qué diu?

—Que perque no 'n porta? traduhí un passatger.

—Me sembla que faig cara de persona decent.

—Es á dir que á nosaltres que no 'n duhém nos tracta de lladres? Sent lo que li diuhen? Que no passará.

—Cóm s' enten? Jo tinch pagat!

—Pera abreviar; aquí com per tot fou tal la gatzara promoguda per la senyora Mónica, que 'l gendarme no insistí sols per no sentirla.

Passaren després al registre dels equipatjes y allí fou Troya. La senyora Mónica dreta en mitx de tots sos fardos y cistells, com una lloca en mitx de sos pollets, torná á empéndrerla contra 'l majoral:

—Veuhen? bé 'ls baixa ara; ara que no 'ls tinch de menester. ¡Ay Senyor! Jo no sé á n' aquest home lo que li faría! ¡Y quan los hi demanava pera menjar un bossí no ha volgut donarme'ls! Es clar, deu estar avingut ab los de Figueras que

per haver pagat tres pessetas en bona moneda, ¡malaguanyadas! ab un xich més me matan.

—Vegi, enllesteixi, que vosté es l' única que falta registrar.

—A mí ningú 'm registra.

—Veyám. Obri 'ls fardos.

—Obri'ls vosté si vol, jo no sò criada seva. Després que m' ho remenará tot, enterantse de las mevas cosas...

—*Vous n'avez rien á declarer?* preguntá 'l *gefe* acostantse.

—Que si té res que declarar, traduheix lo passatger veyent á la senyora Mónica encantada devant del carrabiner.

—Qué si tinch res que declarar? Qué vol que tinga? ¡Ah, sí! ¡Vaya si tinch! Escrigui, escrigui: declaro que 'l conductor no ha volgut parar la diligencia quan jo li demanava, per... per... perque 'm convenía ¡vaja! Hi há cosas que no está bé...

—No es axó, dona, li demanan si porta contrabando.

—Cóm s' enten?... Qué ho diu pera insultarme? ¡Ay, Senyor! á quántas cosas está exposada una senyora sola! Si 'l meu marit fos viu, ell que no era tant curt de geni com jo, ja 'ls en hauría dit algunas y ben merescudas.

—¡Tant de bé va fer Deu de emportarse'l. ¡Pobres de nosaltres que hagués sigut aquí! Hauría coronat la festa; murmura D. Magí tot pujant á la banqueta pera no ser vist de la senyora Mónica.

—Axó qu' es?

—Lo sopar que, per culpa del majoral, no he pogut menjar. ¡Miri quín goig que feya!

—Bé, ja pot tancar.

—Tornémhi, donchs, diu lo conductor.

Als dos minuts ja estava tothom en son puesto y tot á punt de marxa.

—Si tenen voluntat de donar alguna cosa, diu un dels mossos ficant lo cap per la finestra del cupé.

—Y per qué! pregunta la senyora Mónica.

—Per haver carregat los equipatjes.

—Que paguin los de la Aduana que 'ls han fet baixar. Axó no es compte meu. Ho haguessin fet quan jo ho demanava.

—Está bé, diu lo mosso malhumorat, pujant lo vidre pels nassos de la senyora Mónica; sempre m' havía figurat que fora vosté la única que 's donaría á coneixer!

Passarém per alt lo camí del Perthus á Perpinyá durant lo qual hi hagué tranquilitat en la diligencia, gracias á haberse

quedat dormida la senyora Mónica, cansada sens dupte de cansar als demés. La diligencia passá l' pont llevadís del portal de Perpinyá, la porta Nôtre Dame y s' aturá devant lo despatx. Allí, entre 'ls crits de mossos de fondas que tots oferían la seva com á la mellor, sent axís que no n' hi há cap de bona, dit siga entre paréntesis, tornaren á descarregar los bultos y tornaren á comensar las esclamacions de la senyora Mónica al veure que ab los sotrachs s' havía romput una ampolla de ví que duya precisament en lo cistell de la roba de vestir, ahont l' havía posada creyentse que ab lo tou de roba aniría garantida de lo que tot justament li havía succehit. Ja poden figurarse en quin estat quedarían los vestits ab l' amaniment d' un porró de ví; lo que no 's poden figurar de cap manera, es lo qu' arribá á sortir de la boca de la senyora Mónica. Alló era una pluja, una tempestat desfeta de improperis contra tots los de la diligencia, desde 'l primer empleat fins al últim mosso, incluhenthi també als passatgers que no havían tingut més culpa que la de aguantar tot lo camí una plepa per l' estil.

—M' está bé, acabá dient, m' está bé per haver sortit en divendres. ¡Y jo que me 'n reya! May més, may més me tornará á succehir!

—¡Qué més divendres que vosté!! esclamaren tots á una 'ls passatgers, escapant com de la peste de la senyora Mónica y renegant á coro del viatje de Girona á Perpinyá.

JOAN MANEL CASADEMUNT.

A LA VORA DE LA MAR

MEDITACIÓ

Com s' axampla l' esperit
á la vora de la mar,
enlayrantse á l' infinit
per la fosca de la nit
que voldría travessar!
Los ulls de l' ánima giran
per l' espay d' inmensitat,
hont remors de Deu suspiran
y 'ls estels guaytan y miran
d' aquest mon la soledat.
Y esguardant lo Cel sens fí
des lo trist desert del mon
diu, jo vull anar allí
les amors per veure hon son
que no trob ni esper aquí.
Senyor de tot lo creat,
Deu de la gloria del cel,
á mon cor assedegat
en lloch d' aygua li han donat
l' esponja ab vinagre y fel.
Sixanta segles en plor
y de tot lo mon la veu
son lo gran crit de mon cor;
anima devant la creu
l' esperança qui se mor.
A la mar y á l' esperit
fitas posares, bon Deu,

y la superbia alsa 'l crit
per rompre 'l llindar prescrit
hon comensa 'l regne teu.
Tú 'ns donares, oh Senyor,
per fre de la llibertat
la germandat del amor;
y en lo mon d' iniquitat
la germandat sempre anyor.
Nous fariseus han vingut
á vendre vida ab la mort;
y ton poble 'ls ha cregut
y ta lley han abatut
exalsant la del més fort.
Lo bé ab lo mal se confon,
diu la Mort que tot es seu,
monts y valls calvaris son...
carnatge n' han fet del mon
los qui no 't volen per Deu.
Com si á la vall de tot plant
prou no n' hi hagués ja de dol,
de tu l' home 's va allunyant
y ja té casi al devant
l' abis d' etern desconsol...
. . . . . .
. . . . . .
Nit callada, nit callada,
nit dels secrets del Etern,
puix tens la terra endolada
no m' amagues l' estel-lada
per no caure dins l' infern.
Dexa 'm sentir l' armonía
que del cel desconegut
á la terra encara envia
Deu ab l' oratge que cria
y ab la mar que ha somogut.
Tú bé saps, oh Nit, d' hon venen
l' ayre, la vida y l' amor,
les forçes que 'l mon sostenen,
y les mans que 'ls llums encenen
de la gloria del Senyor.
Tú bé saps, qu' Ell ens ha dit
que en los cels té son palau,
y que per ço de petit
jo guayt los cels fit á fit
demanantli d' ells la clau.

Tú bé saps que l' Esperansa
l' infantá l' amor de Deu
per l' hom que en la vía avansa
de la justicia, y no 's cansa
de cercar lo regne seu.
A la seua imatge fet
l' infinit jo li deman,
díguesme hon está retret
y mos desigs d' un sol tret
devant Ell m' aportaran...
Nit callada, nit callada,
nit dels secrets del Criador,
puix tens la terra endolada
no m' amagues l' estel-lada
que va encendre 'l bon Amor.
Mas enfosquir la tenebra
pot ton mantell desolat...
closa dels ulls la palpebra
veurá á Deu mon cor en febra
per més que estiga amagat.
No hi fà que trigui 'l bell día
del Sol de la Santa Amor
á esvahir la fosca impía
que té 'l mon en l' agonía,
ja vindrá, oh Nit, sa claror.
Sa claror inmaculada
que confondrá l' hom pervers
del gran judici en la diada,
quan, ta cortina tirada,
Deu se mostre á l' univers.

MIQUEL VICTORIÁ AMER.

NOVAS

La heliografía que acompanya á aquest número es reproducció del cuadro *Café concert* del celebrat pintor barceloní D. Roman Ribera. Esta obra ha sigut premiada en lo gran Certámen de l' exposició de París.

Ha comensat á publicarse un nou setmanari catalá *La Campana de la Unió* Nostra mes completa enhorabona á sos redactors. Se 'ns ha dit que lo proxim dissapte comensará á veure la llum altre periódich.

La distingida poetisa D.ª Isabel de Villamartin deixá disposat en son testament que s' entreguessin sas joyas guanyadas en públich certámen á la Mare de Deu de Montserrat. Los admiradors d' aquesta malhaurada poetisa farán una edició de sas obras catalanas.

En lo teatre del Tivoli se ha estrenat la sarsuela catalana en tres actes, *La Guardiola,* arreglo del francés fet per D. Eduart Vidal y Valenciano.

Varias senyoretas alumnas del Col-legi que corra baix la direcció de D.ª Cármen Uyá de Curdumí, han brodat l' escut del Col-legi Mercantil, pera que siga adjudicat com accésit en lo Certámen literari qu' aquest últim celebra en las próximas festas de la Mercé.
Aixi mateix l' artista D. Joaquim Torres ha pintat un cuadro al oli per lo dit objecte.

S' ha publicat y posat á la venta un tomo de poesías de D. Francesch Pelay Briz titolat *Las Baladas* y dintre pochs dias veurá la llum un volum de noveletas y cuentos originals de D. Antoni Careta y que 's titularán *Brosta.*

En un teatro de Buenos-Ayres s' han posat en escena obras catalanas. Ultimament ho han sigut *Las euras del Mas* y *Lo Rector de Vallfogona.*

A Valencia te de sortir un setmanari catalá titolat *La Degolla.* S' ha posat en venta en aquella ciutat un volum de D. Constantí Llombart, *Tipos d' Auca.*

Las poesías catalanas del llibre que perá honrar la bona memoria de la reyna D.ª Mercé forman los poetas catalans, serán escritas per los Srs. D. Geroni Roselló, per Mallorca, D. Teodoro Llorente, per Valencia y D. Celestí Barallat, per Catalunya.

D. Victor Balaguer está acabant un segon tomo de tragedias catalanas de las cuals ne te escritas ja tres y son *Las esposallas de la Mort* en tres cuadros, que es l' historia trágica dels amors de *Julieta y Romeo*, *Lo guant del Degollat* que 's refereix al alsament conegut per Las Vespres Sicilianas y *Las vetllas de la Reole*, cuadro de la cort de trovadors que tenia en son castell de la Reole la famosa reyna Na Eleonor d' Aquitania. L' argument versa sobre 'ls tragichs amors del trovador Bernat de Ventadorn ab la vescontesa Agnés de Montluzó.

Esperem ab vera ansietat coneixer aquestas novas obras de la musa del Sr. Balaguer segurs com estem que serán digna continuació de las tant celebradas *Tragedias*.

Lo Sr. Piñol, Director del col-legi de Sant Lluis Gonzaga, ha establert duas classes que han de contribuhir poderosament á la propagació de las ideas catalanistas. Son, una de *Historia de Catalunya* y altre de *Literatura catalana*, confiadas respectivament als senyors D. Joseph Coroleu é Inglada y D. Fernando Sellarés.

L' *Associació catalanista d' excursions científicas* obra un concurs pera premiar ab lo títol de sóci honorari, al autor del mes ben escrit «Estudi crítich y general del renaixement catalanista en sas diferents manifestacions». Dintre pochs dias se publicará lo cartell.

Lo dia 27 del corrent la mateixa associació, celebrará una vetllada literaria pera honrar la memoria del iniciador dels *Recuerdos y bellezas de España*, En Francisco X. Parcerisa, colocantse en la sala de sessions lo retrato d' aquest artista.

Lo senyor Texeira Bastos, ab lo pseudónim d' Aurelio publica en lo *Museu illustrado* de Oporto, tres traduccions de poesías catalanas, dos de D. Víctor Balaguer y l' altra de D. Frederich Soler.

En lo certámen de Tortosa han sigut premiats los Srs. D. Joaquim Rubió y Ors, D. Joan Manel Casademunt (aquest dos premis), D. Enrich del Castillo, D. Joan B. Altés, D. Francisco Casas y Don Ramon Forn y Bellet.

D. Joseph Fiter acaba de publicar una obreta de 32 planas ab lo títol de *Invasió dels Alarbs en la Cerdanya y reconquista d' aquesta comarca per los cristians*, la que fou mencionada per la Associació literaria de Gerona en l' any 1876. La edició es elegant y se ven al preu de 2 rals l' exemplar en casa Verdaguer.

D. Narcís Oller ha acabat una novela en estil epistolar titolada *Tres mesos de mon*. Per los fracments que 'n coneixem podem augurar molt bon éxit per son autor lo dia que veja aquesta obra la llum pública.

Está en ensaig en lo Teatre Catalá pera comensar la próxima temporada la *Cua de palla*, comedia en tres actes del Sr. Soler.

Ha sortit lo prospecte de la *Historia de Vilanova y Geltrú*, que está escribint D. Joseph Coroleu. Aquesta obra portará un prólech de D. Víctor Balaguer.

Los Srs. D. Frederich Soler y D. Joseph Feliu y Codina, están fent un arreglo á la llengua catalana del *Hamlet* de Shakspeare.

Mes de duascentas composicions s' han rebut pera lo certámen obert per lo Col-legi Mercantil, obtant als diferents premis oferts. Molt nos alegrém de que dit certámen sia tan concorregut.

Lo sumari del fascicle III de la *Rivista di letteratura popolare* de Roma qu' acaba de publicarse, es aquest: G. Pitré. *Una Variante Toscana delia Novella del Petit Poncet.*—F. Sabatini. *Saggio di canti popolari romani.*—A. Parisotti. *Saggio di melodie populari romane.*—A. Lumini. *Canti popolari calabresi di Carcere.*—R. Köhler *Das Raethschuaercheu von dem ermordeten Geliebeten.*—A. Gianandrea. *Saggio di giuochi e canti fanciulleschi delle Marche.*—Varietá.—Bibliografía. (Lo director Sabatini publica una crítica de las *Tradicions del Vallés* del Sr. Maspons.—Aixís mateix s' ocupa dels opúscols que los Srs. Maspons y Balaguer y Merino escrigueren ab motiu de las bodas Pitré-Vitrano.)

Lo diumenje passat tingué lloch en lo Teatre del Circo la repartició de premis als autors ab ells distingits en lo certámen del *Niu Guerrer*. Fou molt aplaudit lo discurs del Sr. Aulés, president del Jurat, y la poesía *La nova malura*, que resultá serne autor D. Conrat Roure, que guanyá lo primer premi. Igualment foren molt aplaudidas las demés composicions.

SUMARI

S. Sanpere y Miquel. . .	Origens y fonts de la nació catalana.	209
J. Maluquer Viladot.. .	Recorts de viatje.	239
J. Manel Casademunt.. .	De Girona á Perpinyá	248
Miguel Victoriá Amer.	A la vora del mar.	259
	Novas.	204

Imprenta de la Renaixensa.—1878